

Tarixçi alim: “Bu il biz Azərbaycan Ordusunun, parlamentinin və “Azərbaycan” qəzetinin yüzillik yubileylərini də keçirəcəyik”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2018-ci ilin “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ili” elan edilməsini ölkə tarixçiləri, xüsusən cümhuriyyət tarixi ilə məşğul olan alimlər böyük məmnuniyyətlə qarşılayıblar.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a müsahibəsində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin tarixi şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Kamran İsmayılov bildirib.

Prezident İlham Əliyevin “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqında” 2017-ci il 16 may tarixli sərəncamını xatırladan K.İsmayılov vurğulayıb ki, sənəddə cümhuriyyətin yaradılması XIX əsrin sonları və XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın yaşadığı parlaq mədəni yüksəliş mərhələsinin məntiqi yekunu kimi səciyyələndirilib, cümhuriyyətin ölkəmizin milli dövlətçilik tarixində yeri və rolu göstərilib. O deyib: “Hesab edirəm ki, hər iki sənəd həm cümhuriyyət tarixinin araşdırılması, həm də onun dəyərlərinin təbliği baxımından tarixçilərin qarşısında çox ciddi vəzifələr qoyur”.

Bildirilib ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti (AXC) gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə cəmi 23 ay fəaliyyət göstərsə də, sonrakı nəsillərin yaddaşında xalqımızın tarixinin ən parlaq səhifələrindən biri kimi həmişə qalacaq. Cümhuriyyət demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, səhiyyə və hərbi quruculuq sahələrində atdığı mühüm addımları başa çatdırıb bilməsə də, onun qısa müddətdə həyata keçirdiyi tədbirlər xalqımızın tarixində silinməz iz buraxıb, milli dövlətçilik ənənələrimizin bər-

pası işində böyük rol oynayıb. Ən əsası odur ki, AXC az yaşasa da, xalqımızda azadlıq və müstəqillik fikirlərini daha da gücləndirmiş oldu. Cümhuriyyətin qısa mövcudluğu müddətində həyata keçirilmiş tədbirlər müstəqil dövlətçiliyin əsaslarının yaradılması və gələcək inkişaf yolunun müəyyənləşdirilməsi baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir. Demokratik hüquq və azadlıqların bərqərar olması, bütün vətəndaşlara bərabər hüquqların tanınması, qadınlara seçki hüququnun verilməsi, Azərbaycan dilinin dövlət dili elan edilməsi, təhsil və mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət göstərilməsi, milli silahlı qüvvələrin, təhlükəsizlik orqanlarının yaradılması və digər məsələlərin müsbət həllini tapması AXC hökumətinin həyata keçirdiyi strateji kursun miqyası və mahiyyəti haqqında aydın təsəvvür yaradır.

K.İsmayılov deyib: “1991-ci ildə yenidən müstəqilliyinə qovuşmuş Azərbaycan Respublikası AXC-nin hüquqi varisi olmaqla həm də onun dəyərlərinə və ənənələrinə sadıqlığını bəyan etdi. Cümhuriyyətin atributlarını bərpa edən müasir Azərbaycan Respublikası ölkədə hüquqi və demokratik dövlət quruculuğunu həyata keçirərkən həm də milli tarixi dəyərlərə, o cümlədən cümhuriyyətin modern dövlətçilik prinsiplərinə söykənir. Müstəqillik illərində AXC-nin tarixi obyektiv araşdırılıb, onun təcrübəsi

geniş öyrənilib. Son 30 ildə cümhuriyyətin tarixinə dair çoxlu sayda monoqrafiya və kitablar yazılıb, dissertasiyalar hazırlanıb, sənəd topluları buraxılıb. AXC tarixinə dair tədqiqatların genişləndirilməsində ümummilli lider Heydər Əliyevin cümhuriyyətin 80 illiyinin qeyd olunması ilə bağlı sərəncamı mühüm rol oynayıb. Hazırda da bu iş uğurla davam etdirilir. Xüsusən AMEA-nın Tarix İnstitutunda Azərbaycan tarixinin müxtəlif problemləri, o cümlədən cümhuriyyət tarixi ilə bağlı fundamental tədqiqatlar aparılır. İndiyədək institutda cümhuriyyət tarixi ilə bağlı xaricdəki arxiv sənədlərindən ibarət bir çox toplu işiq üzü görüb. Bu iş indi də davam etdirilir. Eyni zamanda, Tarix İnstitutunda cümhuriyyətin yaranması ərəfəsində Azərbaycanda və regionda siyasi proseslər, azərbaycanlıların soyqırımı, AXC dövründə ölkədə və onun bölgələrində ictimai-siyasi vəziyyət, qonşu dövlətlərlə qarşılıqlı münasibətlər, cümhuriyyət xadimləri, siyasi partiyaların tarixi və bir çox digər problemlərlə bağlı tədqiqatlar aparılır”.

Tarixçi alim diqqətə çatdırıb ki, 2018-ci ildə həmçinin erməni millətçiləri tərəfindən azərbaycanlıların soyqırımının da 100 illiyi tamam olur. Bununla bağlı institutda bir sıra tədbirlərin, o cümlədən “XX əsrdə türk-müsəlman xalqlarına qarşı soyqırımları” mövzusunda V Beynəlxalq elmi konfrans keçirilməsi planlaşdırılır. O deyib: “Bu il biz cümhuriyyət tarixi ilə bilavasitə bağlı olan hadisələrin, o cümlədən Azərbaycan Ordusunun, parlamentinin və “Azərbaycan” qəzetinin yüzillik yubileylərini də keçirəcəyik”.